

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО

ЛИПАК ГАЛИНА ІГОРІВНА

УДК 021:303.436.2:069/004.9

**ФОРМУВАННЯ КОНСОЛІДОВАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ
БІБЛІОТЕК, АРХІВІВ ТА МУЗЕЇВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД**

27.00.03 – книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство

27 – соціальні комунікації

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук із соціальних
комунікацій

Київ – 2019

Дисертацією є кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Робота виконана в Тернопільському національному технічному університеті імені І. Пулюя, Міністерство освіти і науки України

Науковий керівник доктор наук із соціальних комунікацій, професор,
Кунанець Наталія Едуардівна,
Національний університет «Львівська політехніка»,
професор кафедри інформаційних систем та мереж

Офіційні опоненти: доктор наук із соціальних комунікацій, професор,
Шемаєва Ганна Василівна,
Харківська державна академія культури,
професор кафедри інформаційної, бібліотечної та
архівної справи

кандидат наук із соціальних комунікацій,
Струнгар Валерія Валеріївна,
Національна бібліотека України імені
В. І. Вернадського Національної академії наук
України, завідувач відділу обслуговування
інформаційними ресурсами

Захист відбудеться 13 червня 2019 р. о 14.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.165.01 із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) наук у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського за адресою: 03039, Київ, Голосіївський просп., 3.

З дисертацією можна ознайомитися в читальному залі бібліотечнознавчої літератури Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського за адресою: 03039, м. Київ, Голосіївський просп., 3.

Автореферат розісланий « 6 » травня 2019 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат наук із соціальних комунікацій

Л. А. Литвинова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Бібліотеки, архіви та музеї як соціально важливі інститути суспільства зазнають значних трансформацій в умовах зміни способів та засобів опрацювання інформації, зумовлених стрімким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій. Змінюється також і природа соціальних комунікацій, які з площини міжособистісної комунікації переносяться в електронне дистанційно-інформаційне середовище, яке в умовах становлення та стрімкого розвитку суспільства, базованого на знаннях, здатне забезпечувати можливості швидкого і якісного доступу до інформації, що є значним соціальним надбанням. Однією з нових форм спільної інформаційної діяльності соціальних інститутів є інтеграція в єдиному інформаційному просторі електронних інформаційних ресурсів бібліотек, архівів та музеїв з метою збереження і трансляції культурно-історичного надбання людства, що визнано одним з пріоритетних напрямків побудови інформаційного суспільства на світовому рівні.

Актуальність консолідації в єдиному інформаційному просторі досі розпорошених ресурсів диктується зростаючими запитами інформаційного суспільства, що вимагає швидкого і якісного доступу до інформаційних ресурсів у зручний для користувача час і спосіб. У сучасній Україні, в умовах різних інформаційних загроз, актуальність охорони, збереження і популяризації історико-культурного надбання підсилюється ще й потребою дослідження проблем національної самодостатності в контексті історичної пам'яті українського народу.

Нині чимало інформаційно-технологічних проєктів державного та регіонального рівнів, а також інформаційних порталів світового значення забезпечують віртуальну інтеграцію інформаційних ресурсів із територіально віддаленими бібліотеками, архівами, музеями, проте загалом відсутні дослідження можливостей розроблення уніфікованих платформ для консолідації інформаційних ресурсів на рівні територіальних громад, сформованих в рамках адміністративно-територіальної реформи в Україні (у дисертації під територіальною громадою розуміється визначена Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» самостійна адміністративно-територіальна одиниця, жителі якої об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, об'єднаної територіальної громади).

Актуальність дисертаційного дослідження підсилюється і потребами формування якісних соціокомунікаційних середовищ як інтегруючого фактора територіальних громад, і необхідністю розвитку туристичної привабливості окремих регіонів завдяки позиціюванню та презентації їх унікальної культурно-історичної та ментальної самобутності.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконане в Тернопільському національному технічному університеті імені І. Пулюя в рамках науково-дослідних тем «Класи соціокомунікаційних технологій в проєктах «Розумне місто» (2017-2019 рр., № 0117U002240), «Класи інформаційних технологій в проєктах «Розумне місто» (2017-2019 рр., № 0117U002241) та науково-дослідної теми

Національного університету «Львівська політехніка» «Науково-освітнє соціокомунікаційне середовище великого міста: моделювання, прототипування, інформаційні технології» (2016-2019 рр., № 0116U006723).

Мета та завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є розроблення концептуальних засад та методів формування консолідованих інформаційних ресурсів бібліотек, архівів, музеїв територіальних громад.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- провести комплексний аналіз світового досвіду консолідації інформаційних ресурсів бібліотек, архівів, музеїв, а також витоків, переваг та недоліків їх інтеграції;

- проаналізувати діючі світові Інтернет-портали національної спадщини, зокрема країн Європи та Австралії, що консоліднують цифрову інформацію з фондів різних соціокультурних установ та здійснити порівняння їх функціональних можливостей, джерел наповнення інформації, способів консолідації різнорідних інформаційних ресурсів та з'ясувати шляхи їх упровадження;

- дослідити методи, засоби та технології формування консолідованих інформаційних ресурсів бібліотек, архівів і музеїв, зокрема забезпечення взаємозв'язку між різнорідними джерелами інформації через систему обміну метаданими, обґрунтувати вибір найдоцільнішого стандарту подання метаданих для консолідації різнорідних ресурсів бібліотек, архівів, музеїв;

- сформувати методологічну та інструментальну базу для проектування та моделювання соціокомунікаційних систем, основу яких складають консолідовані інформаційні ресурси територіальних громад;

- визначити основні функціональні характеристики, переваги та недоліки сучасних електронних платформ для побудови цифрових бібліотек і депозитаріїв та означити найдоцільніший вибір відповідного ефективного інструментарію для представлення колекцій бібліотек, архівів та музеїв територіальних громад;

- розробити вербальну модель консолідованого інформаційного ресурсу бібліотек, архівів, музеїв територіальної громади як соціокомунікаційної системи, що проектується та моделюється засобами та інструментарієм соціокомунікаційної інженерії;

- сформувати концептуальну модель соціокомунікаційної системи «Консолідований інформаційний ресурс» територіальної громади на основі діаграм прецедентів в контексті рольового розподілу функцій користувачів та прототипу веб-сайту як єдиної точки доступу до консолідованих інформаційних ресурсів.

Об'єктом дослідження є інформаційні ресурси бібліотек, архівів, музеїв територіальних громад.

Предмет дослідження – методи, засоби та прийоми консолідації електронних інформаційних ресурсів цих установ.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених у дисертації завдань, зокрема для критичного осмислення наявного матеріалу та його змістової

інтерпретації, використано загальнонаукові методи аналізу, синтезу, узагальнення, абстракції, порівняння, індукції та дедукції. Застосування таких конкретно-наукових підходів як соціокомунікаційний, соціокультурний та інформаційний зумовлене відповідною спрямованістю дослідження. Використання методу системного аналізу забезпечило системну спрямованість практичного дослідження об'єкта та його наукового пізнання, сприяло цілісності та різнобічності дослідження, врахуванню органічного зв'язку між елементами об'єкта дослідження як системи. Зважаючи на міждисциплінарність дослідження, було застосовано характерні для інформатики методи контент-аналізу та консолідації інформації. Застосування порівняльно-історичного та компаративного методів дозволило виявити загальне й особливе у досвіді об'єднання інформаційних ресурсів бібліотек, архівів, музеїв; з'ясувати зміни, що відбулися в процесі еволюції способів опрацювання інформації; визначити тенденції розвитку досліджуваних об'єктів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є першим дослідженням, в якому доцільність консолідації інформаційних ресурсів бібліотек, архівів, музеїв обґрунтовується не з точки зору глобального збереження спадщини з наданням широкого доступу до нього, а в контексті формування соціокомунікаційних середовищ територіальних громад з акцентом на унікальній самобутності саме місцевих краєзнавчих ресурсів, що відображено у наступних положеннях:

уперше:

- обґрунтовано доцільність втілення консолідованого інформаційного ресурсу територіальної громади як цілісної соціокомунікаційної системи, що є фундаментальною складовою соціокомунікаційного середовища громади та об'єднує інформаційні ресурси місцевих бібліотек, архівів, музеїв, а також засобів масової інформації (ЗМІ), інформаційних порталів, місцевої влади;

- розроблено вербальну модель та науково-методологічні підходи до формування консолідованого інформаційного ресурсу територіальної громади з врахуванням особливостей місцевих установ соціальної пам'яті та можливості їх інтеграції у світовий інформаційний простір;

- здійснено концептуальне моделювання структури і функцій соціокомунікаційної системи «Консолідований інформаційний ресурс» та розроблено прототип інтернет-порталу – єдиної точки доступу до місцевих інформаційних ресурсів, зокрема установ соціальної пам'яті, що надалі створить підґрунтя для формування загальнонаціонального ресурсу;

удосконалено:

- методологічні підходи та інструментарій консолідації різнорідних інформаційних ресурсів бібліотек, архівів, музеїв територіальної громади;

- поняття соціокомунікаційної інженерії як методологічного та інструментального базису побудови сучасних соціокомунікаційних систем;

набуло подальшого розвитку:

- узагальнення світового досвіду об'єднання інформаційних ресурсів бібліотек, архівів, музеїв, зокрема у формі порталів національної спадщини;

- дослідження методів, засобів та технологій формування консолідованих інформаційних ресурсів бібліотек, архівів, музеїв та сучасних дієвих громадянських інституцій (ЗМІ, інформаційних порталів, ресурсів місцевої влади) для забезпечення взаємозв'язку між різнорідними джерелами інформації через систему обміну метаданими.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів.

Теоретичне значення дослідження полягає в обґрунтуванні доцільності та методологічних підходів до консолідації різнорідних полідокументних інформаційних ресурсів місцевих установ соціальної пам'яті в єдиний консолідований інформаційний ресурс територіальної громади.

Практичне значення дисертаційного дослідження полягає в розробленні вербальної та концептуальної моделей консолідованого інформаційного ресурсу територіальної громади, що подані словесним описом та функціональною діаграмою із представленням вхідних, вихідних, керуючих даних і механізмів та діаграмою «сутність-зв'язок», а також в розробленні прототипу інтерфейсної частини веб-порталу як засобу надання користувачам доступу до консолідованих інформаційних ресурсів. Проаналізовано категорії користувачів консолідованого інформаційного ресурсу. Побудовані для них діаграми прецедентів відповідно до рольового розподілу їх функцій можуть бути використані при розробленні програмної платформи і практичному втіленні системи консолідованого інформаційного ресурсу установ соціальної пам'яті територіальної громади. Для пропонованого до впровадження на рівні окремої територіальної громади консолідованого інформаційного ресурсу бібліотек, архівів, музеїв та інформаційних ресурсів місцевих ЗМІ, інформаційних порталів, влади розроблено не тільки науково-методологічну базу, а й здійснено його концептуальне моделювання для подальшої практичної реалізації у формі інформаційно-технологічної платформи.

Результати досліджень впроваджено та використовуються в роботі науково-дослідної лабораторії «Розумне місто Тернопіль», Зборівського районного комунального історико-краєзнавчого музею «Зборівська битва», Державного архіву Тернопільської області, а також в навчальному процесі кафедри комп'ютерних наук Тернопільського національного технічного університету імені І. Пулюя.

Впровадження матеріалів досліджень підтверджено відповідними актами.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження виконане самостійно, викладені наукові результати, висновки і рекомендації належать дисертанту. У працях, які виконані у співавторстві, дисертанту належать результати комплексного системного аналітико-синтетичного та компаративного опрацювання, аналізу та узагальнення інформаційних матеріалів, документів та публікацій, що належать до досліджуваної теми; розробка методологічних підходів до системного концептуального проектування системи консолідованого інформаційного ресурсу та його прикладне моделювання, що конкретизовано у списку публікацій здобувача.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення, висновки і результати дисертаційного дослідження було викладено в опублікованих матеріалах та збірниках праць, обговорено та апробовано на міжнародних наукових та науково-практичних конференціях, серед яких: Міжнародна науково-технічна конференція SAIT 2016 «Системний аналіз та інформаційні технології» (м. Київ, 2016 р.); V Міжнародна науково - практична конференція «Математика. Інформаційні технології. Освіта» (Луцьк-Світязь, 2016 р.); XII міжнародна науково-практична конференція «Управління проектами: стан та перспективи» (м. Миколаїв, 2016 р.); III Міжнародна науково-практична конференція «Інформаційні технології та взаємодії» (м. Київ, 2016 р.); Міжнародна науково-практична конференція молодих науковців, аспірантів та студентів «Інформаційно-обчислювальні технології, автоматика та електротехніка» (м. Рівне, 2016 р.); Всеукраїнська науково-практична конференція «Соціальні комунікації: інструменти, технологія і практика» (м. Запоріжжя, 2017 р.); VII Міжнародна науково-практична конференція «Сучасна інформаційно-бібліотечна освіта: європейські орієнтири» (сmt. Славське – м. Київ, 2017 р.); VI Міжнародна науково-практична конференція «Математика. Інформаційні технології. Освіта» (Луцьк-Світязь, 2017 р.); XIII Міжнародна науково-практична конференція «Управління проектами: стан та перспективи» (м. Миколаїв – с. Коблево, 2017); XV Международная научно-практическая конференция «Современные информационные технологии в экономике и управлении предприятиями, программами и проектами» (м. Харків, 2017 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Інформаційні технології, економіка та право: стан та перспективи розвитку» (ІТЕП-2017) (м. Чернівці, 2017 р.); V Міжнародна науково-технічна конференція «Інформаційні моделі, системи та технології» (м. Тернопіль, 2018 р.); «Сучасні проблеми математичного моделювання, обчислювальних методів та інформаційних технологій» (м. Рівне, 2018 р.); «Інформаційні технології, економіка та право: стан та перспективи розвитку (ІТЕП-2018)» (м. Чернівці, 2018 р.); 5th International Scientific-Practical Conference Problems of Infocommunications. Science and Technology PIC S&T 2018 (м. Харків, 2018 р.); Міжнародна наукова конференція «Бібліотека. Наука. Комунікація: 100-річчя Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського» (м. Київ, 2018).

Публікації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження викладено у 28 наукових публікаціях, серед яких 6 статей у вітчизняних наукових фахових журналах, 3 статті у наукових періодичних виданнях інших держав; 3 статті у інших збірниках наукових праць; 16 публікацій у збірниках матеріалів міжнародних конференцій. 6 із вказаних наукових праць опубліковано у журналах та збірниках, що індексуються в міжнародних наукометричних базах Index Copernicus, Web of Science, Scopus.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, 4 розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, 32 рисунків, 5 додатків. Загальний обсяг дисертації – 233 сторінки

(основна частина – 166 сторінок (6,9 авт. арк.), додатки – 14 сторінок). Список використаних джерел включає 261 найменування на 28 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтована актуальність теми дисертації, окреслені мета та завдання, предмет та об'єкт дослідження, визначено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, наведено дані про зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Охарактеризовано методи дослідження, наведено відомості про апробацію результатів дисертації, конкретизовано відомості про внесок здобувача у публікації, написані у співавторстві.

У **першому розділі «Консолідовані інформаційні ресурси бібліотек, архівів та музеїв як об'єкт бібліотекознавчих досліджень»**, який складається з двох підрозділів, визначено теоретичну базу дисертації на підставі аналізу наявних досліджень за тематикою дисертації та обґрунтовано методологічні підходи і методи дослідження.

Проаналізовано історичний розвиток бібліотек, архівів та музеїв (від появи перших сховищ знань у давніх цивілізацій до формального розмежування їх функцій на Заході у XIX–XX ст.), розділення їх характерних завдань в процесі еволюції, спільні та відмінні риси, а також можливості інтеграції їх інформаційних ресурсів. Окреслено особливості співпраці цих установ в умовах цифрового представлення фондів, охарактеризовано переваги та недоліки об'єднання.

Подано аналіз результатів наукових досліджень ряду закордонних та вітчизняних вчених, серед яких Н. Аллен, Х. Гібсон, А. Ярров, Б. Клабб, Дж.-Л. Драпер, М. Хедстром, Р. Мартін, Д. Леві, Н. Гвін, М. Паулюс-молодш., Л. Демпсі, М. Манов, В. Клоу, В. М. Дафф, А. Таммаро, Дж. Грант, Л. Дубровіна, І. Матяш, А. Киридон, Н. Кушнарєнко, М. Кузнецова, С. Денисенко, К. Лобузін, І. Лобузін. У досліджених працях піднімаються проблеми організації спільної діяльності бібліотек, архівів, музеїв з метою посилення їх соціальної ролі в суспільстві, підвищення надійності збереження фондів, розширення доступу користувачів до фондів цих установ та підвищення інтересу до їх діяльності. У дисертації застосовано результати наукових розвідок сучасних вітчизняних науковців Н. Кунанець (дослідження особливостей консолідації інформаційних ресурсів у різних галузях та в бібліотечній справі зокрема), С. Шемаєва (дослідження форм взаємодії бібліотек, музеїв, архівів та перспектив їх співпраці в сучасному інформаційному просторі України), О. Рибачка (дослідження міжнародних цифрових інтегрованих ресурсів документальної спадщини, що представлені у відкритому доступі). Вивчення наявних досліджень проблематики інтеграції бібліотек, архівів, музеїв та виокремлення корисних в рамках нашого дослідження висновків проводилося з точки зору можливості формування соціокомунікаційного середовища окремих територіальних громад.

На підставі проаналізованих наявних досліджень та наукових розвідок із заданої проблематики зроблено висновок, що співпраця соціально-інформаційних інститутів, таких як бібліотеки, архіви, музеї на рівні окремих місцевих громад має ряд переваг: ширші можливості пошуку ресурсів та фінансування інформаційної діяльності установ; збільшення числа колекцій і підвищення їх доступності; збільшення числа користувачів та підвищення популярності установ соціальної пам'яті; залучення громадськості до проблем установ; формування позитивного іміджу установ в очах місцевої громади.

Представлено широкий спектр використаних в дослідженні наукових методів та підходів, обґрунтовано доцільність застосування кожного з них. Глибина вивчення наявного стану дослідження проблеми та широкий спектр використаних методів, принципів та підходів забезпечили об'єктивність, наукову обґрунтованість, системність дослідження.

У другому розділі дисертації **«Консолідовані інформаційні ресурси бібліотек, архівів, музеїв як елемент соціальної пам'яті сучасного інформаційного суспільства»** окреслено концепт «соціальна пам'ять» з точки зору різних дослідників та окреслено форми і способи її проявів, реалізації та підтримки в інформаційному суспільстві. Як інституційна структура, соціальна пам'ять представлена системою соціальних установ («установ пам'яті»), як-от бібліотеки, архіви, музеї, тому інтеграція їх інформаційних ресурсів є засадничим способом підтримки соціальної пам'яті громади, нації, людського суспільства загалом. Продемонстровано, що процеси консолідації ресурсної бази фондів бібліотек, архівів та музеїв як дієві засоби збереження і поширення історичної, культурної та меморіальної спадщини набули широкого поширення в світі. Їх стрімкій інтенсифікації посприяла зміна у способах і засобах опрацювання і збереження інформації, зокрема масове оцифрування колекцій установ соціальної пам'яті, що зумовило виникнення і розвиток нового науково-прикладного напрямку інформаційної діяльності зазначених установ – цифрового впорядкування («Digital Curation»). Проаналізовано досвід західних дослідників щодо теоретичних та практичних засад формування консолідованих інформаційних ресурсів, зокрема досвід в організації діяльності з оцифрування фондів бібліотек, архівів, музеїв, в збереженні та повторному використанні цифрових сурогатів ресурсів, в узгодженні діяльності фахівців цих установ та їх ролі в об'єднаних процесах.

На прикладі детального аналізу провідних світових інформаційних порталів (Європіана, VAM, DDL, E-Paveldas, British Library Labs, TEL, Gallica, WDL, Trove), що інтегрують культурну спадщину із різноманітних установ соціальної пам'яті, констатовано наявність високого користувацького попиту та інформаційно-технологічної бази для поглиблення співпраці між бібліотеками, архівами та музеями на різних рівнях.

Доведено, що завдання забезпечення взаємозв'язку між різнорідними джерелами інформації для їх ефективного використання є одним з першочергових, які слід вирішувати при організації проектів з консолідації інформації. З'ясовано, що ефективну інтеграцію електронних ресурсів установ

соціальної пам'яті на будь-якому рівні, від світового до територіального, здатні забезпечити універсальні системи обміну метаданими, розроблені за єдиними стандартами та правилами, яких існує достатньо велика кількість, і які широко використовуються у практиці роботи соціальних інститутів в різних країнах. Проведений порівняльний аналіз найпоширеніших стандартів опису метаданих, використовуваних для реалізації різноманітних проєктів, дозволив визначити серед них універсальні і вузькоспеціальні та зробити висновки про перспективи використання єдиного зручного універсального стандарту опису метаданих при формуванні територіального консолідованого інформаційного ресурсу.

Проаналізовано досвід успішного впровадження в Україні інформаційних проєктів з оцифрування та консолідації фондів установ («Культура України», «Історична спадщина України – світовий доступ в цифровому форматі», «Історична Волинь», «Цифрова бібліотека історико-культурної спадщини», «Наука України: доступ до знань», «Портал Шевченка», Державний архів Одеської області тощо), які зберігають історичне та культурне національне надбання, з'ясовано специфіку кожного з них, спільні і відмінні риси у способах надання доступу до інформації, використанні стандартів опису метаданих електронних колекцій, формуванні користувацького інтерфейсу. Визнано, що незважаючи на високий попит в суспільстві та наявний певний досвід з розроблення та впровадження консолідованих інформаційних ресурсів, практичне їх втілення пов'язане із рядом проблем (мала частка оцифрованих фондів місцевих бібліотек, архівів і музеїв; невирішені питання якості створених цифрових копій оригінальних експонатів, способів їх зберігання, авторських прав на них тощо; неузгодженість у виборі (розробці) стандартів метаданих та програмного забезпечення, яке надає можливість введення даних у відкритому форматі для подальшого використання у повноцінних базах даних).

На підставі проведених досліджень сформульовано тезу про доцільність моделювання та впровадження консолідованого інформаційного ресурсу, що об'єднає фонди місцевих бібліотек, архівів, музеїв, а також ресурси територіальних ЗМІ, інформаційних порталів та місцевої влади на рівні кожної окремої територіальної громади, як складової соціокомунікаційного середовища, яке репрезентує соціальну пам'ять громади, сприяє розвитку туристичної привабливості регіону та його економічному зростанню, забезпечує втілення вимоги якісного інформаційного обслуговування мешканців та сприяє прогресу базованого на знаннях суспільства.

Третій розділ дисертації «Методи, засоби та технології формування консолідованих інформаційних ресурсів бібліотек, архівів і музеїв» складається з трьох підпунктів, в яких розкрито методологічно-інструментальну базу формування консолідованих інформаційних ресурсів бібліотек, архівів і музеїв, проаналізовано електронні платформи для побудови цифрових бібліотек і депозитаріїв; розкрито засади консолідації електронних даних різноманітного походження і призначення.

Проаналізовано сучасні тенденції впровадження інформаційно-технологічних інноваційних рішень з метою забезпечення ефективного середовища проживання та сталого розвитку громад, що залежить від стану розвиненості «м'якого домену», тобто якості знань, культурно-соціальної інфраструктури, всього того, що називають інтелектуальним і соціальним капіталом. Одним із факторів якісного інформаційного забезпечення користувачів виступає легкість доступу до місцевих інтегрованих інформаційних ресурсів, в тому числі історично-культурологічного характеру.

Консолідований інформаційний ресурс бібліотек, архівів та музеїв розглядається як сучасна соціокомунікаційна система та свого роду інформаційна фабрика, яка на базі власних та залучених ззовні інформаційних ресурсів формує широкий спектр актуальних консолідованих інформаційних сервісів та інформаційних продуктів, надає комплекс інформаційних послуг різноманітним категоріям користувачів. При моделюванні такої системи запропоновано використовувати методологічну базу та інструментарій соціокомунікаційної інженерії – нового інженерного вчення, актуальність розвитку якого зумовлена, зокрема, назрілою потребою формування конструктивних науково-обґрунтованих правил і принципів побудови соціокомунікаційних відносин у інформаційному суспільстві.

В якості технологій консолідованого представлення полідокументних інформаційних ресурсів проаналізовано основні функціональні можливості найпопулярніших платформ для побудови цифрових бібліотек і депозитаріїв, окреслено ряд спільних та відмінних ознак в їх побудові та надаваному сервісі. Досліджено зручність використання кожної з них для процесів інтеграції інформаційних ресурсів різних установ та проаналізовано позитивні приклади їх застосування. На цій підставі констатовано найбільш високу відповідність потужностей платформи Openka завданням представлення та опису електронних колекцій бібліотек, архівів та музеїв територіальних громад.

Проаналізовано поняття та зміст консолідації як процесу зміцнення, об'єднання, інтеграції, згуртування чого-небудь. Виокремлено методологічний вид логічної (федеративної) консолідації, що передбачає наявність фізично розподіленої інформації, яка з точки зору користувача знаходиться в єдиному сховищі, що має загальний каталог і однаковий доступ до неї. Окреслено характеристики консолідованої інформації, етапи процесу її створення, методології отримання консолідованого інформаційного продукту; сформульовано цілі формування інформаційних систем консолідованої інформації та вимоги до їх функцій.

У четвертому розділі «Консолідований інформаційний ресурс територіальної громади», що складається з трьох підпунктів, представлено результати моделювання соціокомунікаційної системи «Консолідований інформаційний ресурс» для територіальної громади. На прикладі Зборівської об'єднаної територіальної громади обґрунтовано доцільність формування такої соціокомунікаційної системи в кожній територіальній громаді, оскільки така система реалізовуватиме функцію трансляції інформації, даних та знань у

вимірах соціокультурного та історичного часу та простору, надаючи якісні інформаційні послуги та тим самим сприяючи втіленню основоположних принципів суспільства, базованого на знаннях. Формування розглянутих консолідованих інформаційних ресурсів установ соціальної пам'яті повинні створюватися на платформі, що дозволить подальше їх об'єднання у національний інформаційний ресурс.

Запропоновано вербальну модель консолідованого інформаційного ресурсу територіальної громади з врахуванням особливостей місцевих установ соціальної пам'яті, яка передбачає наявність єдиної точки доступу до консолідованих інформаційних ресурсів територіальної громади, оцифрованих ресурсів музеїв, архівів, бібліотек, інформаційних ресурсів ЗМІ, інтернет-порталів та місцевої влади, об'єднаних за допомогою комплексу методів, засобів і способів консолідації інформації та інформаційно-технологічної платформи. Окреслено завдання та основні функції консолідованого інформаційного ресурсу установ соціальної пам'яті територіальної громади; описано основні засади його функціонування. Побудовано концептуальну модель соціокомунікаційної системи із зазначенням та детальним змістовим описом її складових елементів. Визначено множину користувачів (акторів) проектованої інформаційної системи «Консолідований інформаційний ресурс» та побудовано діаграми прецедентів для кожного з них відповідно до рольового розподілу їх функцій. Розроблено прототип інтерфейсної частини консолідованого інформаційного ресурсу, що відповідає заявленій функціональній концепції. Таке детальне моделювання вибудовує надійну фундаментальну базу для подальшої практичної реалізації цілісного системного інформаційного проекту із формування консолідованого інформаційного ресурсу територіальної громади.

ВИСНОВКИ

В процесі роботи над дисертаційним дослідженням досягнуто його мету, виконано усі поставлені завдання та отримано такі основні науково-практичні результати:

1. З'ясовано, що в наявних дослідженнях проблем об'єднання інформаційних ресурсів бібліотек, архівів, музеїв найбільше уваги приділено причинам та перевагам їх співпраці, вивченню її історії, окресленню ролі та функцій цих установ, обґрунтуванню шляхів подолання відмінностей щодо ставлення співробітників установ до оцифрування колекцій (створення цифрових копій оригіналів). Разом з тим, у науковій літературі недостатньо глибоко висвітлено методологічні засади об'єднання різнорідної та полідокументної інформації, що зберігається у фондах бібліотек, архівів та музеїв, а також прикладні питання розроблення та впровадження консолідованих інформаційних ресурсів, базованих на фондах перелічених установ соціальної пам'яті. Практично відсутні дослідження, результати яких підтверджували б необхідність такої консолідації в рамках формування соціокомунікаційного середовища окремих територіальних громад, тому в дисертації обґрунтовано потребу формування сучасних

соціокомунікаційних систем, здатних забезпечити і збереження соціально-історичної пам'яті конкретного регіону, і задоволення інформаційних потреб місцевих мешканців та туристів. На місцевому рівні джерельну інформаційну базу таких соціокомунікаційних систем, здатних презентувати унікальні особливості місцевого соціокомунікаційного середовища та надавати новітні технологічні інструменти для його функціонування і розвитку, мають скласти місцеві соціальні установи – як меморіальні (архіви, бібліотеки, музеї), так і сучасні дієві громадянські інституції (ЗМІ, інформаційні портали, ресурси місцевої влади).

2. На підставі порівняння функціональних можливостей світових порталів національної спадщини, джерел наповнення інформації, способів консолідації різнорідних інформаційних ресурсів, ролі державної чи приватної фінансової підтримки у їх розвитку з'ясовано проблеми їх упровадження та зроблено висновки щодо можливості та доцільності впровадження консолідованих інформаційних ресурсів установ соціальної пам'яті окремих територіальних громад. Аналіз масштабних проєктів з оцифрування фондів бібліотек, архівів, музеїв у ряді європейських країн та США (Digital Curation) дозволив зробити висновки про нагальну потребу та перспективи подібних проєктів в Україні. Вітчизняні проєкти, як з'ясовано в дослідженні, наразі нечисленні і швидше націлені на глобальні завдання збереження історичної та культурної спадщини, тому не враховують цінності місцевих (регіональних) ресурсів установ соціальної пам'яті. Запропоновано побудову національного інформаційного ресурсу в сучасних українських реаліях втілювати за ієрархічним принципом «знизу догори». Фундаментальною базою такого ресурсу повинні стати регіональні консолідовані інформаційні ресурси територіальних громад, що об'єднують перетворені у цифрову форму фонди місцевих бібліотек, архівів та музеїв.

3. Досліджено методи, засоби та технології формування консолідованих інформаційних ресурсів бібліотек, архівів і музеїв та можливості забезпечення взаємозв'язку між різнорідними джерелами інформації через систему обміну метаданими; виокремлено стандарти для опису бібліотечних, архівних та музейних інформаційних ресурсів, а також універсальні стандарти опису метаданих; проаналізовано можливості наявних стандартів щодо опису цифрових електронних ресурсів бібліотек, архівів, музеїв і через їх порівняння обґрунтовано вибір найдоцільнішого стандарту подання метаданих для консолідації різнорідних ресурсів в рамках формування консолідованого інформаційного ресурсу територіальної громади. У якості такого універсального стандарту опису метаданих запропоновано використовувати стандарт Дублінського ядра (Dublin Core) або ж стандарт «Опис і доступ до ресурсу» (RDA).

4. Розширено та поглиблено поняття соціокомунікаційної інженерії як нового міждисциплінарного вчення, яке надає методологічну та інструментальну базу для проєктування та моделювання соціокомунікаційних систем, що становлять фундаментальну основу соціокомунікаційного середовища сучасних «розумних» громад. Доведено доцільність використання методів системного підходу й системного аналізу при моделюванні

консолідованих інформаційних ресурсів. На прикладі основних положень теорії системного аналізу подано характеристики та ознаки таких проектів як складної системи. З позицій математичної теорії комунікацій консолідований інформаційних ресурс бібліотек, архівів та музеїв територіальної громади представлено як комунікаційну систему, що має передбачені теорією складові та зв'язки між ними.

5. Визначено наступні функціональні характеристики сучасних електронних платформ для побудови цифрових бібліотек і депозитаріїв: простота і зручність, підтримка більшості популярних форматів, багатомовність інтерфейсу, невисока вартість та досвід успішних впроваджень, наявність демоверсії, можливість розширення і розвитку, підтримка метаданих, тип ліцензії тощо. На підставі проведеного аналізу ряду таких платформ констатовано їх певну недосконалість для ефективного вирішення завдань консолідації електронних інформаційних ресурсів музеїв, архівів та бібліотек. Запропоновано використовувати потужності платформи Omeka для представлення та опису електронних колекцій бібліотек, архівів та музеїв територіальних громад, оскільки вона забезпечує найбільш високу відповідність можливостей поставленим завданням представлення електронних колекцій невеликих місцевих установ соціальної пам'яті та надання широкого доступу до них.

6. Розроблено вербальну модель консолідованого інформаційного ресурсу територіальної громади, яка передбачає наявність єдиної точки доступу до електронних інформаційних ресурсів соціокомунікаційного середовища громади, оцифрованих ресурсів місцевих установ соціальної пам'яті, об'єднаних з допомогою комплексу методів, засобів і способів консолідації інформації та інформаційно-технологічної платформи. Визначено складові та інформаційні джерела наповнення консолідованого інформаційного ресурсу. Окреслено коло виконуваних ним завдань та вимоги до інтерфейсу користувача, а також основні та проміжні завдання для практичного втілення таких систем. Визначено основні функціональні характеристики системи консолідованого інформаційного ресурсу, на підставі чого побудовано її розширену функціональну діаграму та діаграму «сутність-зв'язок».

7. Подано концептуальну модель системи консолідованого інформаційного ресурсу територіальної громади. Представлено групу користувачів (акторів) системи та розроблено діаграми прецедентів відповідно до рольового розподілу їх функцій. Подано детальні описи можливостей системи та ролей кожного актора, послідовність його дій при роботі з системою. Змодельовані варіанти використання системи кожним з користувачів та подано наочне представлення пропонуваніх інструментів та засобів інтерактивної взаємодії кожного з користувачів із системою, що є методологічним підґрунтям для розроблення інформаційно-технологічної платформи системи консолідованого інформаційного ресурсу територіальної громади. Розроблено прототип веб-сайту – єдиної точки доступу до консолідованих інформаційних ресурсів територіальної громади. Його

інтерфейс, в тому числі представлені засоби взаємодії з користувачем (навігаційні панелі, поля пошуку, меню і т. п.) відповідають раніше сформульованим вимогам та загальній концепції консолідованого інформаційного ресурсу. Прототип може бути адаптованим під потреби та наявні ресурси довільної територіальної громади і дозволить здійснити наступні кроки із реалізації цілісного системного інформаційного проекту.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні результати дослідження

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Липак Г. І. Консолідація інформаційних ресурсів бібліотек, архівів, музеїв: світовий досвід. / Н. Е. Кунанець, Г. І. Липак // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2016. – № 3. – С. 11-20 (*індексується у Index Copernicus*).

Здійснено порівняльний аналіз ряду праць західних дослідників щодо можливості інтеграції інформаційних ресурсів бібліотек, архівів, музеїв.

2. Липак Г. Європейський досвід створення консолідованих інформаційних ресурсів. / Н. Кунанець, Г. Липак // Бібліотечний вісник. – 2016. – № 6. – С. 15-20.

Проведено порівняльний аналіз функцій, джерел наповнення та способів обміну метаданими світових інтернет-порталів культурної спадщини.

3. Липак Г. Формування консолідованого інформаційного ресурсу «розумного міста»: бібліотечний аспект/ Галина Липак, Наталія Кунанець, Володимир Пасічник // Бібліотечний вісник. – 2017. – № 2 (238). – С. 3-8.

Проаналізовано методологічні підходи до реалізації проектів формування консолідованого інформаційного ресурсу установ соціальної пам'яті «розумного міста».

4. Липак Г. І. Соціокомунікаційна інженерія: системна відповідь на виклики інформаційного суспільства / Кунанець Н. Е., Липак Г. І., Пасічник В. В. // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2017. – № 1. – С. 11-20 (*індексується у Index Copernicus*).

Розкрито характеристики соціокомунікаційної системи через інструментарій та понятійний апарат соціокомунікаційної інженерії.

5. Липак Г. І. Консолідований інформаційний ресурс установ соціальної пам'яті «розумних міст» / Н. Е. Кунанець, Г. І. Липак, В. В. Пасічник // Вісн. Харк. держ. акад. культури: зб. наук. пр. – 2018. – Вип. 52. – С. 131-141.

Обґрунтовано актуальність застосування інструментарію соціокомунікаційної інженерії для проектування та створення соціокомунікаційних систем.

6. Липак Г. І. Роль бібліотек, архівів, музеїв у формуванні соціокомунікаційного простору територіальних громад / Галина Липак // Бібліотечний вісник. – 2018. – № 5. – С. 8-14.

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав:

7. Lypak H. Modeling of consolidated information resource for social data institutions / N. Kunanets, V. Pasichnyk, H. Lypak, O. Duda, O. Matsiuk // ECONTechMOD. An international quarterly journal – 2017. – Vol. 6 (No. 3). – С. 25-30 (індексується у *Index Copernicus*).

Обґрунтовано актуальність формування консолідованих інформаційних ресурсів установ соціальної пам'яті на рівні містечок та громад з перспективою подальшої їх інтеграції в національний інформаційний ресурс; розроблено функціональну діаграму та діаграму «сутність-зв'язок» консолідованого інформаційного ресурсу.

8. Липак Г. І. Соціокомунікаційний проект зі створення консолідованого інформаційного ресурсу невеликого за масштабами міста / Кунанець Н.Е., Липак Г. І., Дуда О. М. // Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences. – 2017. – Vol (19), Issue 119. – P. 51-55. (індексується у *Index Copernicus*).

Проведено комплексний аналіз існуючих світових тенденцій у сфері консолідації інформаційних ресурсів установ соціальної пам'яті (бібліотек, архівів, музеїв) та здійснено їх аплікацію на соціокомунікаційне середовище довільного міста.

9. Липак Г. Австралійський досвід консолідації електронних інформаційних ресурсів бібліотек, архівів та музеїв. *Social and Human Sciences. Polish-Ukrainian scientific journal*, 2018. № 1(17). URL: https://sp-sciences.io.ua/s2624528/lypak_halyna_2018_australian_experience_of_consolidation_on_electronic_information_resources_of_libraries_archives_and_museums_social_and_human_sciences_polish-ukrainian_scientific_journal_01_17.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

10. Липак Г. І. Консолідація інформаційних ресурсів соціокомунікаційного середовища в проектах «Розумне місто» / Дуда О.М., Кунанець Н.Е., Липак Г. І., Мацюк О.В., Небесний Р.М. Пасічник В.В.// Системний аналіз та інформаційні технології: матеріали 18-ї Міжнародної науково-технічної конференції SAIT 2016/ ННК «ІПСА» НТУУ «КПІ», 30 травня - 2 червня 2016 р., Київ.

Окреслено базову концепцію дослідницького проекту із розроблення методологічних підходів та інформаційних технологій для формування платформ та макетів соціокомунікаційного середовища різних за масштабами та профілями міст.

11. Липак Г.І. Консолідація інформаційних ресурсів установ соціальної пам'яті територіальних громад / Дуда О.М., Кунанець Н.Е., Мацюк О.В., Пасічник В.В., Липак Г.І. // Математика. Інформаційні технології. Освіта: тези доповідей V Міжнародній науково - практичній конференції / Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 5-7 червня 2016 р., Луцьк-Світязь.

Розкрито зміст та перспективи формування соціокомунікаційної складової у проектах «розумне місто».

12. Липак Г. І. Консолідація інформаційних ресурсів бібліотек, архівів, музеїв: інформаційний соціокомунікаційний проект класу «Розумне місто» / Кунанець

Н. Е., Кунанець О.О., Липак Г. І., Мацюк О. В. // Управління проектами: стан та перспективи: матеріали XII міжнародної науково-практичної конференції, 13-16 вересня 2016, Миколаїв.

Подано аналіз результатів першого етапу реалізації проекту із формування консолідованого інформаційного ресурсу невеликого міста.

13. Липак Г. І. Консолідація інформаційних ресурсів інформаційних установ: зарубіжний досвід // Н. Е. Кунанець, О.О. Кунанець, Г. І. Липак // Інформаційні технології та взаємодії: тези доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції. – 8-10 листопада 2016 р., Київ. - С. 175-176.

Здійснено порівняльний аналіз зарубіжних проектів з консолідації інформаційних ресурсів бібліотек, архівів та музеїв.

14. Липак Г. І. Формування прототипу соціокомунікаційного середовища міста / Дуда О. М., Кунанець Н. Е., Липак Г.І., Пасічник В.В. // Інформаційно-обчислювальні технології, автоматика та електротехніка: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції молодих науковців, аспірантів та студентів. - Рівне: Національний університет водного господарства та природокористування, 2016. – С. 122-124.

Окреслено проміжні завдання проекту з формування прототипу соціокомунікаційного середовища міста.

15. Липак Г.І. Системні інструменти формування інформаційного суспільства. / Кунанець Н.Е., Липак Г.І., Пасічник В.В. // Соціальні комунікації: інструменти, технологія і практика: Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 10-11 березня 2017 р. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2017. – С. 131-134.

Охарактеризовано концепт «соціокомунікаційна інженерія» як новий інженерний міждисциплінарний напрям, що поєднує в собі досягнення інформаційних технологій та соціокомунікаційний підхід.

16. Липак Г. І. Вибір стандарту метаданих для опису консолідованого інформаційного ресурсу соціокомунікаційного середовища «Розумного міста» / Липак Г.І., Кунанець Н.Е. // VII Міжнародна науково-практична конференція «Сучасна інформаційно-бібліотечна освіта: європейські орієнтири»: збірник матеріалів / Укр. бібл. асоц. ; редкол. : В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, В. В. Загуменна, І. О. Шевченко, Я. Є. Сошинська, 1-4 березня 2017 року, смт. Славське Львівської обл. – Електрон. вид. – Київ : УБА, 2017. – С. 68-74.

На підставі аналізу функціональних характеристик ряду відомих стандартів подання метаданих обґрунтовано вибір стандарту метаданих для опису інформаційних ресурсів консолідованого інформаційного ресурсу.

17. Липак Г. І. Консолідований інформаційний ресурс установ соціальної пам'яті: інформаційне та технологічне забезпечення / Липак Г.І., Кунанець Н.Е., Кунанець О.О. // Тези доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції «Математика. Інформаційні технології. Освіта», 5-7 червня 2017 р., Луцьк – Світязь.

Окреслено зміст технологічного забезпечення консолідованого інформаційного ресурсу установ соціальної пам'яті, зокрема деталізовано характеристики засобів комунікації користувача з системою.

18. Соціокомунікаційні проекти класу «розумне місто» (на прикладі малих міст та територіальних громад) / Кунанець Н.Е., Липак Г.І., Кунанець О.О., Пасічник В.В. // Управління проектами: стан та перспективи: Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції, 12-15 вересня 2017 р., Миколаїв; Коблево – Миколаїв, 2017. – С. 56-57.

Розроблено узагальнену діаграму «сутність-зв'язок» консолідованого інформаційного ресурсу та обґрунтовано актуальність збереження специфічного ментально-історичного та спадково-культурного соціокомунікаційного середовища окремих регіонів через втілення регіональних консолідованих інформаційних ресурсів.

19. Липак Г. І. Соціокомунікаційний проект консолідації інформаційних ресурсів установ соціальної пам'яті / Г. І. Липак, Н. Е. Кунанець // XV Международная научно-практическая конференция «Современные информационные технологии в экономике и управлении предприятиями, программами и проектами»: тез. докл., Харьков, 29 сентября 2017 г., 2017. – С. 81–83.

Окреслено етапи з розроблення методологічних засад консолідації інформаційних ресурсів соціокомунікаційного середовища міста та подано характеристику кожного з них.

20. Липак Г. І. Консолідований інформаційний ресурс міського соціокомунікаційного середовища / О. М. Дуда, Н. Е. Кунанець, Г. І. Липак, В. В. Пасічник // Інформаційні технології, економіка та право: стан та перспективи розвитку (ІТЕП-2017) : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 27–28 квітня 2017, Чернівці / Приватний вищий навчальний заклад «Буковинський університет». – Чернівці : Книги–XXI, 2017. – С. 161-163.

Обґрунтовано потребу моделювання соціокомунікаційного середовища міста, основу якого складає консолідована інформація з місцевих установ соціальної пам'яті.

21. Липак Г. Метадані інформаційних ресурсів в контексті інтеграції різнотипних даних в соціокомунікаційних інформаційних системах / Г. Липак, О. Липак, Н. Кунанець, Г. Мацюк // Матеріали V Міжнародної науково-технічної конференції «Інформаційні моделі, системи та технології» Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, (Тернопіль, 1 – 2 лютого 2018 р.). – Тернопіль: Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, 2018. – С. 38.

Здійснено порівняльний аналіз стандартів опису метаданих інформаційних ресурсів різних за профілем установ, запропоновано їх класифікацію за типом описуваних ресурсів.

22. Липак Г. І. Моделювання соціокомунікаційної системи «Консолідований інформаційний ресурс» / Липак Г. І., Кунанець Н. Е. // Сучасні проблеми математичного моделювання, обчислювальних методів та інформаційних

технологій: матеріали міжнародної наукової конференції. – Рівне: Національний університет водного господарства та природокористування, 2018. – С. 242-243.

Розроблено розширену функціональну модель соціокомунікаційної системи та охарактеризовано її складові: вхідні, вихідні та керуючі дані, механізми забезпечення роботи системи .

23. Липак Г. І., Кунанець Н. Е., Пасічник В. В. Формування об'єднаних інформаційних ресурсів бібліотек, архівів та музеїв територіальних громад. Інформаційні технології, економіка та право: стан та перспективи розвитку. (ІТЕП-2018): матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 19 квітня 2018 р. Міністерство освіти і науки України, ПВНЗ «Буковинський університет». – Чернівці : Книги XXI, 2018. – С. 48-50.

Доведено актуальність формування консолідованого інформаційного ресурсу територіальної громади та окреслено коло завдань, виконання яких покладається на нього.

24. Lypak H. Formation of a consolidated information resource by means of cloud technologies/ Halyna Lypak, Antonii Rzhеuskyi, Nataliia Kunanets, Volodymyr Pasichnyk // 5th International Scientific-Practical Conference Problems of Infocommunications. Science and Technology PIC S&T`2018, October 9–12, 2018, Kharkiv, Ukraine (*індексується в Scopus*).

Охарактеризовано концептуальні засади формування платформи консолідованого інформаційного ресурсу інститутів соціальної пам'яті і засобів масової інформації як соціально-комунікативної системи; представлено його основні елементи.

25. Липак Г. І. Об'єднані цифрові ресурси бібліотек, архівів та музеїв територіальних громад – фундамент національного інформаційного ресурсу / Наталія Едуардівна Кунанець, Галина Ігорівна Липак // Бібліотека. Наука. Комунікація: 100-річчя Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: матеріали Міжнародної наукової конференції (Київ, 6–8 листопада 2018 р.) / НАН України, Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2018. – С. 61-64.

Окреслено переваги об'єднання інформаційних ресурсів установ соціальної пам'яті (бібліотек, архівів, музеїв) на рівні окремих територіальних громад з метою подальшої їх інтеграції в єдиний національний інформаційний ресурс.

Публікації, що додатково відображають наукові результати дисертації:

26. Липак Г. І. Інформаційно-технологічний супровід соціокомунікаційних проектів в системах «Розумне місто» / Дуда О.М., Кунанець Н.Е., Мацюк О.В., Пасічник В.В., Липак Г.І. // Математика. Інформаційні технології. Освіта: збірник наукових праць / Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. – Луцьк, 2016. – № 3201 (6). – С. 56-59.

Окреслено базові характеристики соціокомунікаційного проекту, базованого на парадигмі «Розумне місто».

27. Липак Г. І. Консолідовані інформаційні ресурси установ соціальної пам'яті: виклики сучасності / Кунанець Н. Е., Липак Г. І. // Вісник НАКККіМ. – 2017. – № 4. – С. 21-25 (*індексується в Web of Science*)

На прикладі історичного містечка Зборів доведено доцільність формування консолідованих інформаційних ресурсів установ соціальної пам'яті як дієвого інструменту збереження історико-культурної спадщини регіонів та розвитку їх туристичної привабливості..

28. Липак Г. І. Актори та діаграми прецедентів системи консолідації соціокомунікаційних інформаційних ресурсів «Розумних міст» / Пасічник В. В., Кунанець Н. Е., Дуда О. М., Липак Г. І., Мацюк О. В., Семенюк В. В. // Науковий вісник НЛТУ України: зб наук-техн. праць. – 2017. – Вип. 27(10). – С. 129-136.

Визначено акторів системи «Консолідований інформаційний ресурс» та охарактеризовано їх основні функції.

АНОТАЦІЯ

Липак Г. І. Формування консолідованих інформаційних ресурсів бібліотек, архівів та музеїв територіальних громад. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук із соціальних комунікацій за спеціальністю 27.00.03 – книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство. – Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя; Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Київ, 2019.

У дисертації комплексно проаналізовано світовий досвід об'єднання інформаційних ресурсів установ соціальної пам'яті (бібліотек, архівів, музеїв); здійснено порівняння функціональних можливостей, джерел наповнення інформації, способів консолідації різномірних інформаційних ресурсів в успішних світових та вітчизняних Інтернет-порталах, що консолідують цифрову інформацію з фондів вказаних установ. Обґрунтовано перспективи та доцільність розробки та втілення консолідованих інформаційних ресурсів установ соціальної пам'яті на рівні окремих територіальних громад як інформаційно-технологічного фундаменту побудови загальнонаціонального ресурсу. Окреслено методологію консолідації різномірних даних та інструментарій проектування консолідованих інформаційних ресурсів.

Представлено вербальну модель консолідованого інформаційного ресурсу територіальної громади та прототип веб-сайту як єдиної точки доступу до інформаційних ресурсів довільної територіальної громади, що вибудовує надійну фундаментальну базу для подальшої практичної реалізації цілісного системного інформаційного проекту.

Ключові слова: бібліотеки, архіви, музеї, електронні інформаційні ресурси, консолідація, історико-культурна спадщина, соціокомунікаційна система, соціокомунікаційне середовище територіальних громад, консолідований інформаційний ресурс.

АННОТАЦИЯ

Лыпак Г. И. Формирование консолидированных информационных ресурсов библиотек, архивов и музеев территориальных общин. – Квалификационный научный труд на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук по социальным коммуникациям по специальности 27.00.03 - книговедение, библиотековедение, библиографоведение. – Тернопольский национальный технический университет имени Ивана Пулюя; Национальная библиотека Украины имени В. И. Вернадского, Киев, 2019.

В диссертации комплексно проанализирован мировой опыт объединения информационных ресурсов учреждений социальной памяти (библиотек, архивов, музеев); проведено сравнение функциональных возможностей, источников наполнения информации, способов консолидации разнородных информационных ресурсов в успешных мировых и отечественных Интернет-порталах, консолидирующих цифровую информацию из фондов указанных учреждений. Обоснованно перспективы и целесообразность разработки и внедрения консолидированных информационных ресурсов учреждений социальной памяти на уровне отдельных территориальных общин как информационно-технологического фундамента построения общенационального ресурса. Определено методологию консолидации разнородных данных и инструментарий проектирования консолидированных информационных ресурсов.

Представлены вербальная модель консолидированного информационного ресурса территориальной общины и прототип сайта как единая точка доступа к информационным ресурсам произвольной территориальной общины, выстраивающие надежную фундаментальную базу для дальнейшей практической реализации целостного системного информационного проекта.

Ключевые слова: библиотеки, архивы, музеи, электронные информационные ресурсы, консолидация, историко-культурное наследие, социокommunikационная система, социокommunikационная среда территориальных общин, консолидированный информационный ресурс.

SUMMARY

Lypak H. I. Formation of consolidated information resources of libraries, archives and museums of territorial communities. – Qualifying scientific work on the rights of manuscripts.

Thesis for a candidate degree in social sciences (PhD) in speciality 27.00.03 – book science, library science, bibliography. - Ivan Puluj Ternopil National Technical University; V. I. Vernadsky National Library of Ukraine, Kyiv, 2019.

The world experience the integration of information resources institutions of social memory (libraries, archives, museums), origins, advantages and disadvantages of such integration are analyzed and summarized in this thesis.

The analysis of scientific works of Western researchers on the theoretical and practical bases of forming consolidated information resources, especially in organizing the activities for digitizing library funds, archives, museums, in retention

and reutilization of digital surrogates of resources, in coordination activities of specialists of these institutions and their role in the combined processes are presented.

Based on in-depth analysis, experience of operation a number of successful international and domestic Internet portals that consolidate digital information from the funds of these institutions, their functional possibility, sources of information filling, ways of consolidating heterogeneous information resources are compared, problems of their introduction and possibilities of implementation of similar resources in Ukraine are clarified.

The concept of «socio-communicative engineering» form of its appearance, implementation and support in information society as institutional structure is expanded. The prospects and expediency of the development and personification of consolidated information resources of social memory institutions at the level of separate territorial communities, which will serve as a significant information and technological basis for the construction of a nationwide resource are substantiated.

The possibilities of providing interconnection between heterogeneous sources of information through the metadata exchange system are investigated, description of the standards of digital historical and cultural objects, which are widely used in the practice of work of social institutes in different countries, are analyzed. The conclusions about the choice of the most suitable Description of a Metadata Standard for the Consolidated Information Resource of a Territorial Community through the comparative analysis of their functional possibilities are made.

The concept of «socio-communicative engineering» as a systematic type of social and informational engineering which give a methodological basis and tools for designing and developing modern socio-communicational systems as the basis of the socio-communicative space of «smart» cities and communities is expanded; the expediency of using the methods of the system approach and system analysis in the modeling of consolidated information resources are proved.

There are analyzed the main functional capacities of the most popular platforms for the construction of digital libraries and depositories from the point of view of the possibilities of presentation and description of electronic collections of libraries, archives and museums of territorial communities.

The verbal model of the consolidated information resource of the territorial community that expressed in the constructed diagrams is presented: functional, «entity-relationship» and use case diagrams for each of the determined actors (users) of the system depending on the distribution of their roles. A prototype of a website - the only access point to the consolidated information resources of an arbitrary territorial community is developed.

This detailed modeling builds up a solid, fundamental base for further practical realization of the entire system information project.

Key words: libraries, archives, museums, electronic information resources, consolidation, historical and cultural heritage, socio-communicational system, socio-communicative environment of territorial communities, consolidated information resource.

